

ADRIANA MERTA-RUDY
Uniwersytet Wrocławski

WSPÓŁPRACA DOLNOŚLĄSKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO WE WROCŁAWIU Z FUNDACJĄ 4H

Początki ruchu 4H w Polsce sięgają roku 1991. Wtedy został założony pierwszy polski klub zrzeszający młodzież wiejską, który swoją działalnością objął województwo leszczyńskie [Biuletyn, 2005]. Na Dolnym Śląsku pierwsze z nich zostały utworzone w 1994 r. [Wróbel, 2006]. Kluby 4 H powstawały głównie z inicjatywy pracowników Ośrodków Doradztwa Rolniczego i ściśle współpracują z nimi do dnia dzisiejszego. Ich działalność wspierana jest również przez Fundację Edukacyjną 4H, wojewodów, samorządy, szkoły, prywatne firmy oraz indywidualnych sponsorów pozyskiwanych w dużej mierze dzięki wysiłkom doradców rolniczych. Oferta klubów skierowana została do dzieci i młodzieży w wieku od 9 do 19 lat. Zadaniem klubów (zgodnie z nazwą 4H: *head* – głowa, *heart* – serce, *hands* – ręce, *health* – zdrowie) jest m.in. umożliwienie uczestnictwa w procesie podejmowania decyzji, rozwijanie sprawności manualnych i umiejętności poprzez własnoręcznie wykonywaną pracę, wpajanie szacunku dla innych osób czy propagowanie prowadzenia zdrowego stylu życia [Biuletyn, 2005]. Fundacja 4H przygotowuje także programy edukacyjne, zajmuje się publikacją materiałów szkoleniowych i projektów, promocją oraz międzynarodową wymianą młodzieży z klubów. Niektóre materiały przeznaczone dla liderów oraz młodzieży i dzieci należących do Fundacji zostały przygotowane w oparciu o materiały amerykańskie opracowane przez specjalistów z Uniwersytetu Illinois [Metodyka, 1998].

W czerwcu 1994 r. na terenie Dolnego Śląska, doszło do spotkania doradców z województw: jeleniogórskiego, legnickiego, opolskiego, wałbrzyskiego i wrocławskiego z prezesem Fundacji 4H w Polsce - Arturem Karpem i doradcami z USA. W spotkaniu tym uczestniczyło 48 osób. Efektem wspólnych działań było utworzenie czterech klubów w Piotrkowiczkach, Obornikach Śląskich, Dobrosławicach oraz Bierutowie [Partnerzy, 2005]. Od tego momentu kluby były aktywnie wspierane przez rolniczych doradców dolnośląskich przy organizowaniu semi-

nariów, konkursów, obozów, warsztatów, spotkań integracyjnych oraz wymianie młodzieży ze Stanami Zjednoczonymi w 1995 r., 1997 r. i 1999 r. oraz Finlandią w 2006 r. [Wróbel, 2005].

Jedną z form działalności, wspieranych przez Ośrodek, są konkursy. Od 1994 r. odbyło się ich 10 i wzięło w nich udział ponad 2500 osób. Konkursy dotyczyły m.in. dziedzictwa kulturowego (1998 r.), promowania regionu (2000 r., 2006 r.), ekologii (2001 r., 2002 r., 2003 r.), Unii Europejskiej (2002 r.) oraz wykorzystania techniki w rolnictwie (2005 r.). Dzięki zaangażowaniu w pracy nad projektami, młodzi mieszkańcy obszarów wiejskich mogli zapoznać się ze specyfiką swojego regionu, a także z najczęściej dziś powtarzającymi się problemami dotyczącymi działań na rzecz ekologicznego stylu życia czy zagadnień unijnych.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współpracując z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, corocznie organizuje również konkurs wojewódzki „Najaktywniejszy lider pracujący na rzecz społeczności wiejskiej”. Ma on na celu wyłonienie lidera - wolontariusza najbardziej zasłużonego w działaniach na rzecz rozwoju oświaty pozaszkolnej na terenach wiejskich. W 2003 r. trzecie miejsce i nagroda - Kryształowa Koniczyna, przypadła Ewie Wróbel - dolnośląskiemu koordynatorowi wojewódzkiemu klubów 4H, a także pracownikowi Regionalnego Centrum Doradztwa Rolniczego i Obszarów Wiejskich [Wróbel, 2006].

W maju 2004 r. w Regionalnym Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich we Wrocławiu¹ odbył się Dolnośląski Festyn Ekologiczny w ramach obchodów Dnia Ochrony Środowiska pt. „Żyjemy w zgodzie z naturą”. W trakcie festynu odbyło się podsumowanie konkursów dotyczących wiedzy o ekologii, plakatu ekologicznego, stoisk ekologicznych i produktu ekologicznego, a także obchody z okazji 10-lecia istnienia klubów 4H na Dolnym Śląsku. W imprezie uczestniczyło 600 dzieci i młodzieży z Opola i województwa dolnośląskiego [Wróbel, 2006].

Innymi ciekawymi przedsięwzięciami, podjętymi przez organizację wspólnie z dolnośląskimi doradcami, była impreza promocyjna miesięcznika „Rolniczy Rynek” wydawanego przez ośrodek we Wrocławiu. Podczas tego wydarzenia młodzież z klubów (276 osób) mogła wystawić i sprzedać swoje prace. Były to m.in. dekoracje wielkanocne i regionalne potrawy wiejskie.

W grudniu 1995 r. Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu przeprowadził integracyjne spotkanie pn. „Najpiękniejsze pastorałki” – z udziałem 78 osób, delegacji z klubów 4H. W lutym 1996 r. odbył się podobny zjazd, na temat „Oceny projektów klubowych”, w którym wzięło udział 155 osób. Spotkanie

¹ Do roku 1999 na terenie Wrocławia istniał Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, później został on zastąpiony Regionalnym Centrum, które istniało pod tą nazwą w latach 1999 - 2005. Po reorganizacji struktur funkcjonuje jako Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu.

tęgo rodzaju miało miejsce także rok później pod hasłem „Ucz się i zarabiaj dla zabawy i zysku”. W zjeździe udział wzięło 160 osób z klubów 4H. Inne spotkanie odbyło się także w 1999 r., a hasłem przewodnim była maksyma „Najlepsze niech będzie jeszcze lepsze”.

Jednym z ważniejszych zadań realizowanych wspólnymi siłami Fundacji i Ośrodka Doradztwa są warsztaty i obozy szkoleniowe. Poruszane były na nich przede wszystkim tematy dotyczące rozwoju talentów przywódczych młodych liderów (1997 r., 1999 r.) i aktywizacji społeczności lokalnej na obszarach wiejskich (1999 r.). Warsztaty zorganizowane zostały również dla dzieci z terenów powodziowych („Coś – z niczego”, 1997 r.).

Od 1994 r. organizowane były warsztaty i seminaria wyjazdowe. Pierwsze miało miejsce w sierpniu 1997 r. 20 osobowa grupa liderów wzięła udział w zajęciach w Lubiatowie dotyczących sztuki publicznych wypowiedzi. Kolejne wyjazdy odbyły się w 1998 r. („Funkcja młodego lidera na wsi”), w 2000 r. („Młodzież w zjednoczonej Europie - szanse, perspektywy, możliwości”), w 2001 r. („Bądź przedsiębiorczy”) oraz w 2004 r. („Kultura chrześcijańska w tradycji i zwyczajach wsi polskie”) [Wróbel, 2006].

Jednym z zadań członków 4H jest poznanie historii swojego regionu i jego promocja. Dużą popularnością cieszą się wycieczki rowerowe, podczas których ich uczestnicy zapoznają się z zabytkami, przyrodą i stanem zagospodarowania poszczególnych miejscowości [Metodyka, 1998].

Organizacje o podobnych programach działania istnieją na całym świecie – w ponad 80 krajach - m.in. 4-S w Ameryce Południowej, 4-K w Turcji, Klub Młodych Farmerów w Anglii i Nowej Zelandii [Partnerzy, 2005]. W Polsce od momentu powstania klubów liczba ich członków oraz osób współpracujących z organizacją stale rośnie. W 1998 r. programy związane z 4H prowadzono w 37 województwach, a około 400 klubów zrzeszało 7000 członków i ponad 350 liderów – wolontariuszy. Obecnie (stan na 31.01.2006 r.) w samym województwie dolnośląskim w 31 gminach istnieje 48 klubów, do których należy 705 młodych ludzi [Wróbel, 2006]. Projekty takie jak „Młodzi ludzie sukcesu” (zakładanie firmy, zdobywanie funduszy), a także te dotyczące analizy zanieczyszczeń środowiska czy estetyki wsi, realizowane przez Kluby 4H, przygotowują mieszkańców wsi i małych miast do życia w stale zmieniających się warunkach politycznych i gospodarczych [Młodzi, 2004]. Kluby, w zależności od wieku dzieci i młodzieży, oferują nie tylko rozrywkę i aktywne spędzanie wolnego czasu, ale także pozaszkolne zajęcia, uczestnictwo w imprezach lokalnych, krajowych lub międzynarodowych, a także rozwijanie umiejętności przywódczych, komunikacji oraz praca w grupie [Rozwój, 1999]. Choć zainteresowanie prowadzeniem klubów rośnie wśród polskich nauczycieli i pedagogów, problemem Fundacji jest niewielkie zaangażowanie rodziców i władz gminnych, a także zbyt mało osób dorosłych chętnych do współpracy.

LITERATURA

1. Biuletyn informacyjny 4H. Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu, Wrocław 2005.
2. Metodyka pracy w klubach 4H. Materiały szkoleniowe, Warszawa 1998.
3. Młodzi ludzie sukcesu, materiały szkoleniowe dla klubów 4H. Warszawa 2004.
4. Partnerzy. Fundacja Edukacyjna 4H w Polsce, nr 2, Warszawa 2005.
5. Rozwój umiejętności przywódczych poprzez działania na rzecz społeczności lokalnych. Materiały informacyjne, Warszawa 1999.
6. Wróbel E. (2006): Relacja pisemna dotycząca funkcjonowania klubów 4H w województwie dolnośląskim. DODR Wrocław.